

L. Ritók Nóra kiállítása

Székesfehérvár, 2023.08.08.

Szeretettel köszöntök minden kedves jelenlévőt L. Ritók Nóra „Lélek-kert...” című kiállításán!

Az a megtiszteltetés ért, hogy megnyithatom ezt a csodálatos kiállítást! Köszönöm a lehetőséget Kindl Mártának, és Barna Évának, akiktől a felkérést kaptam, és akik rengeteget tesznek azért, hogy ez a hely nagyszerű programoknak adhasson keretet! Az általuk szervezett események, kiállítások és előadások sok ember számára nyújtanak alkalmat a szellemi töltődésre, művelődésre!

Ilyen ez a mai alkalom is, amikor L. Ritók Nóra képeit hozták el nekünk, hogy előben találkozhatunk ezekkel a csodaszép grafikákkal és magával az alkotóval, aki nem csak a művészetével, de művészetpedagógusként és emberségével is példa számomra.

Ma természetesen elsősorban a képeiről kellene szólni, de nem kerülhető meg szerintem, hogy a pedagógusi munkáját is megemlítssem, hiszen rengetegen ismerjük őt ismeretlenül is, úttörő művészetpedagógiai munkássága és szociális érzékenysége, tevékenysége révén.

De először essen szó a képekről, amik miatt most mind itt vagyunk.

Szeretném az elején leszögezni, hogy most találkozom először a művésznővel, így bármi, amit a grafikákról mondok, az az én olvasatom, saját asszociációim, feltételezéseim, amiket talán Ő meg is cáfolna rögtön.

Dehát a művészetben ez is csodálatos, hogy ahány befogadó – annyi olvasat... és mindennek lehet létjogosultsága, igazságtartalma, még ha nem is esik egybe az alkotó szándékával.

A közösségi hálón találkoztam először Nóra képeivel.

Egy dolog már akkor nyilvánvaló volt számomra.

A képeinek ereje van, be tudnak vonni, be tudok vonódni. Kíváncsivá tesznek.

Diákként, majd tanárként/alkotóként vagy 30 éve foglalkozom művészetrel. Ez alatt a három évtized alatt megtanultam értékelni azokat a munkákat is, amelyek ugyan nem tetszenek, de látom/érezem, hogy fajsúlyos alkotások, keresek és

találok bennük értelmet, tartalmat, értéket, sőt sokszor a diákoknak is sikerül ebből valamit átadnom, de mondjuk a nappalimban nem szeretnék együtt élni velük.

Hát Nóra képei nem ilyenek!

Az itt látható grafikák bármelyikét szívesen látnám a közelemben, beengedném az otthonomba, szívesen élnék velük.

Mert amellet, hogy mesélnek, gondolkodtatnak, titkot sejtetnek, megfejtésre várnak, amellet tisztán SZÉPEK. Nem cukrosan, nem rózsaszínen, nem naplementés-giccsesen adnak instant felüdülést. Színei sem harsányan derűsek. Sőt címei is sokszor jeleznek mély, akár fájdalmas tartalmat.

Ám nagyszerű arányérzékkel, a néha fáradt-tört színek finomságával, a határozott és az érzékeny vonalak váltakozásával, a geometrikus és organikus elemek egyensúlyával olyan felismerhetően egyedi és mégis ismerősen otthonos, harmonikus világot teremt, hogy bevallom irigylem.

Feltűnt, hogy a legtöbb esetben nincs figura ezeken a képeken. (Ami egyébként számomra nagyon fontos és örök téma...). De hát, hogy is kérhetek számon valakin olyant, hogy miért nem rajzol-fest emberi figurákat, mikor napjai jelentős része gyerekek, emberek, nehéz emberi sorsok küzdelmeivel telik?! Abban az időben, mikor végre átadhatja magát az alkotásnak, ventilálásnak, „öngyógyításnak” vagy töltődésnek, talán épp ezeket a gondokat szeretné letenni, eltávolítani vagy akár feldolgozni.

Aztán közben gyorsan rájöttem, hogy a legtöbb esetben „dehogyanem!”, ott az emberi akkor is, ha nem „kimondva-lerajzolva”.

Az „Álomcsapda” mögött is ember van, hisz az ember álmodik...

Az „Áthímzett élet” is emberi sorsot rejthet.

Az „Elhagyott hotel” és a „Már lakatlan” épületeit is emberkéz hozta létre és épp az emberre hívják fel a figyelmet a jelenlét hiányával...

Az „Emlék, valahonnan” ajtó, ablak, csipke, befőttesüveg-váza, kacskaringós kovácsoltvas motívumok, mind-mind emberi kézre, emberi jelenlétre, vagy épp annak hiányára, de mindenképp emberre utalnak.

Talán a legfelkavaróbb számomra a „Már ő is elment” és a „Nemsoká megyek én is...”. Utóbbin kivételesen képileg is megjelenik az emberi figura, ami így a többi alkotáshoz viszonyítva még nagyobb jelentőséget kap.

A „Tüskés csokornakvalók” növényi motívumai is lehetnének emberi karakterek, vagy tulajdonságok... bár talán csak én képzelem hozzá, dehát megtehetem... Hisz egy jó műalkotás bevonja a befogadót és alkotóvá is teszi, amint az hagyja magát bevonódni... így jártam én is Nóra képeivel, és el is kezdtem szőni

magamban a magam olvasatait, értelmezéseit, tehát azzal a nagyszerű élménnyel ajándékozott meg, hogy Ő az én gondolataim illusztrátora... miközben ez valójában valahogy fordítva történt.

Amúgy ez utóbbi, a „Tüskés csokornakvalók” talán az egyik kedvencem erről a tárlatról, bár mikor tegnap Márta megkérdezte, hogy melyik tetszik a legjobban, nem tudtam eldönteni, mint ahogy talán most sem tudnám, mert szinte mind megérint és el tudnék merülni bennük.

Bár én is alkotok (is), de elsősorban tanárnak tekintem magam. Ebből fakadhat, hogy egy művész-tanár, tanár-művész személyiségben nagyon fontosnak tartom azt a részt, amit tanárként tesz.

Ott van például a középiskolai rajztanárom, aki szintén példaértékű számomra. Festészetét is példának tekintem, csodálatos festőnek tartom, de máig elsősorban nagybetűs „Tanár úr”-ként jut eszembe. Ez számára, a művészember számára, akár lehetne sértő, hiszen úgy tűnhet, mintha festőként nem tartanám olyan nagyra, mint tanárként, de ez közel sincs így. Ellenben számomra meghatározóbb az az alázat, ahogy ő a művészetre nevelt minket, ahogy átadta a mesterségbeli tudást, hiszen ezen keresztül bontakozott ki mindaz, amit ma alkotóként én magam alkalmazni tudok.

Ugyanígy nem tudom L. Ritók Nóra képeit sem szemlélni, anélkül, hogy a személyét össze ne kapcsolnám azzal a hihetetlen teljesítménnyel, amit tanárként-emberként tesz.

Ez természetesen nem jelenti azt, hogy a képei önmagukban ne állnák meg a helyüket, és ha ismeretlenül a grafikáit szemlélve csak az alkotásokat nézném, és mögöttük kizárólag a művészembert látnám, akkor ne tartanám kiemelkedőnek, amit itt a falakon látok.

De a sors úgy hozta, hogy hamarabb találkoztam az Igazgyöngy Alapítvány diákjainak munkáival és azzal a tevékenységgel, amit Nóra a nehéz sorsú gyerekekért, családokért tesz, mint az alkotásaival. Így aztán nehezen tudnám függetleníteni a kettőt egymástól. Arról nem is beszélve, hogy e két külön-külön is teljes értékű hivatás mellett, mint megtudtam Nóra feleség, anyja, nagymama is, szóval valójában nem is tudom elképzelni, hogy ezt mind hogyan képes összeegyeztetni, ráadásul ilyen színvonalon...

Tavasszal az igazgyöngyös gyerekek kiállításának megnyitóján beszéltem a művészet terápiás vonatkozásáról. Ezt – művészetterapeutaként - most sem tudom, nem is akarom megkerülni. Diákkoromban a Beke László által írt

művészettörténet könyvből tanultunk, ami – tudtommal – máig ajánlott irodalom a Képzőművészeti Egyetem felvételi elbeszélgetésére. Ez a könyv azzal indít, hogy „Mi a művészet?”, „Milyen funkciói lehetnek a művészetnek?”. Aztán felsorol és meg is magyaráz számos ilyen célt, funkciót..., mint például a szórakoztatás, gyönyörködtetés, nevelés, megörökítés, dokumentálás, propaganda, vagy éppen az önkifejezés.. és még sorolhatnám. És bizony nem csak a nevelés, de a gyógyítás is lehet célja a művészetnek. A művészet terápia. Nóra alkotásai egyszerre gyógyíthatják azokat a sebeket, fájdalmat, amit az alkotó az általa gondozott gyereksorsokon-embersorsokon keresztül megél, és a befogadót, azaz minket, akik a képein keresztül töltődünk, amikor elmerülünk az általa teremtett világban, vagy saját történeteket szőünk műveinek inspirációja alapján.

És bár a Beke könyv felsorolásában szereplő gyönyörködtető, azaz esztétikai funkciója a művészetnek, mintha manapság háttérbe szorult volna a meghökkentés, a provokáció mögött, sőt néha olyan érzésem támad, mintha a művészi érték gátja lenne, ha valami szép..., nekem mégis meggyőződésem, hogy a valódi művészetben a „szép-jó-igaz” megjelenése szükségszerű lenne.

L. Ritók Nóra mesélő, szép grafikai valódi művészi értéket képviselnek, és nem csak gondolkodtatnak, hanem gyönyörködtetnek és gyógyítanak is. Tegyenek egy sétát ebben a „Lélek-kertben”, és győződjenek meg róla saját szemükkel és a saját szívükkel-lelkükkel!

A kiállítást ezennel megnyitom!

Schrenk Rita Anna